

Tilburg University

Economie-pagina doolhof voor lezer

van Damme, E.E.C.; de Groot, H.L.F.; van Hagen, G.H.A.; Herings, P.J.J.; Leers, T.; Nahuis, R.

Published in:
De Volkskrant

Publication date:
1997

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
van Damme, E. E. C., de Groot, H. L. F., van Hagen, G. H. A., Herings, P. J. J., Leers, T., & Nahuis, R. (1997). Economie-pagina doolhof voor lezer. *De Volkskrant*, 12.09.97, 9-9.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

DE VOLKSKRANT

Economie-pagina doolhof voor lezer

Dat de gemiddelde economie-redacteur geen volledigheid nastreeft zij hem vergeven. Hij beschikt echter niet over het vermogen om de grote lijnen van het nieuws te ontwaren....

ERIC VAN DAMME; HENRI DE GROOT; GILBERT VAN HAGEN; JEAN-JACQUES HERINGS; THEO LEERS; RICHARD NAHUIS 12 september 1997, 00:00

 OP DEZE pagina is uitgebreid aandacht besteed aan het onderzoek waarin wij tot de conclusie kwamen dat de economische berichtgeving in de Nederlandse dagbladen beneden de maat is. KPMG-consultant Michiel Langman liet op 4 september weten zich hier niet zo druk om te maken. Volgens hem hadden wij twee essentiële dingen over het hoofd gezien: het verschil tussen een krant en een vakblad, en het verschil tussen journalistiek en wetenschap. Wij zouden een krantenartikel beoordeeld hebben als een wetenschappelijk stuk in een vakblad. In ons onderzoek gingen wij uit van drie primaire functies van de krant: zij informeert over het nieuws, zij interpreteert dat nieuws en plaatst het in het relevante kader zodat de lezer in staat is zich een mening te vormen, en zij amuseert. We beperkten ons in ons onderzoek tot de eerste twee functies. Wat amuseert is immers vooral een kwestie van smaak, en over smaak valt niet te twisten. De eerste functie kan worden getoetst aan drie criteria: actualiteit, juistheid en volledigheid. De criteria voor de tweede functie zijn consistentie en analyserend vermogen; het vermogen om het nieuws te duiden. Met betrekking tot 'actualiteit' stelden wij geringe systematische verschillen tussen de landelijke algemene dagbladen vast. Alleen het Financieele Dagblad hobbelde vaak achteraan, onder andere omdat deze krant niet op maandag verschijnt. Vanwege de geringe verschillen besteedden wij verder niet veel aandacht aan dit criterium. Journalisten vinden dit criterium echter zeer relevant. Economiechef Smit van het AD liet in de Volkskrant van 30 augustus optekenen: 'Ik heb liever een onvolledig bericht als eerste dan een compleet verhaal als laatste.' Toen hem in het VARA-programma Spijkers met koppen gevraagd werd of 'onvolledig' ook door 'onjuist' vervangen mocht worden, zei hij niet meteen nee. Met betrekking tot de juistheid en volledigheid in de presentatie van het feitenmateriaal laten alle kranten ernstige steken vallen. Zoals Langman al stelde: de feiten worden maar half gegeven en dan ook nog fout. Is dat erg? Vergelijk het met een krant die in het sportkatern een uitgebreide wedstrijdanalyse geeft zonder daarbij de uitslag te vermelden. Dit soort kapitale missers zijn in de economische journalistiek helaas niet ongebruikelijk. Zo kopte Trouw op 15 april, in verband met een reorganisatie bij Philips Hoogeveen, dat er bitterheid is over het verhuisplan van 'Philips Heerenveen', terwijl de kranten medio april aandacht besteedden aan het 'zeven-stappen-plan' van Philips-topman Boonstra, zonder ons te vertellen om welke zeven stappen het nu eigenlijk gaat. Volgens ons kan zoiets niet door de beugel. In een wetenschappelijk vakblad, noch in een krantenartikel. Als een krant reeds op dit elementaire niveau tekortschiet, kan men op het gebied van de interpretatie en analyse weinig verwachten, en inderdaad hebben de meeste

kranten hier weinig te bieden. Is dat erg? Volgens ons wel. Geïsoleerde economische gebeurtenissen hebben immers weinig belang, ze krijgen pas betekenis als ze in samenhang worden gezien. Ons inziens is het de taak van de krant deze samenhangen te laten zien zodat de lezer een beter begrip krijgt van de wereld om hem heen. Geen enkele krant beperkt zich tot het geven van de voetbaluitslagen. Op economisch gebied worden echter alleen de wedstrijden verslagen. Maar wat een en ander betekent voor het verloop van de competitie komt de lezer niet te weten zolang hij voor zijn informatie afgaat op de krant. We beperken ons tot twee voorbeelden. Deze krant had een mooie primeur op 3 mei toen staatssecretaris Vermeend de plannen voor een nieuw belastingstelsel openbaarde. Een heikel onderwerp dat vervolgens volledig buiten beschouwing bleef, is de hypotheekrente-af trek. Nederland is een van de weinige Europese landen met onbeperkte af trek. Zal deze in een geïntegreerd Europa behouden kunnen blijven? Tweede voorbeeld. Philips verplaatst productiecapaciteit naar lage lonen landen. Natuurlijke vragen zijn dan: hoeveel procent van de kostprijs maken de loonkosten uit? Hoeveel banen (en welke) zijn in Nederland door 'globalisering' bedreigd? Dit zijn geen vragen die alleen voor de experts interessant zijn, ze raken direct het belang van de man of vrouw in de straat. We zijn het met Langman eens dat een journalist die alle details brengt zijn werk niet goed doet. Zijn boodschap gaat verloren in saaiheid. Onze kritiek betreft echter juist het omgekeerde: de economisch journalist is te weinig in staat de grote lijn te laten zien, en het is deze grote lijn waar de gewone lezer behoefte aan heeft. Waar de gemiddelde lezer vermoedelijk weinig behoefte aan heeft, is aan opiniestukken die op onjuiste of ontbrekende analyse gebaseerd zijn. In ons onderzoek kwamen we echter regelmatig dergelijke stukken tegen. In tegenstelling tot Langman maken wij ons wel zorgen over tekortschietende economische journalistiek. Economie en voetballen zijn twee dingen waar iedere Nederlander verstand van meent te hebben. Beide zijn belangrijk, en kranten besteden er dan ook veel aandacht aan. Aan economie nog meer dan aan voetbal, gemiddeld is ongeveer een kwart van de krant met economische onderwerpen gevuld. Een verschil tussen voetbal en economie is echter dat het laatste spel iets ingewikkelder in elkaar steekt, er zijn minder echte deskundigen, en het is voor een leek moeilijker te beoordelen of datgene wat een journalist schrijft daadwerkelijk hout snijdt. Het is moeilijker het kaf van het koren te scheiden. De gemiddelde lezer is wel in staat de kwaliteit van een voetbalverslag te beoordelen, maar niet van een artikel over een economisch onderwerp. Volgens de economische theorie zal daarom de kwaliteit van economische verslaggeving lager zijn dan de kwaliteit van de sportjournalistiek. Ons onderzoek heeft dit bevestigd. De lezer zij op zijn hoede. De economen Eric van Damme, Henri de Groot, Gilbert van Hagen, Jean-Jacques Herings, Theo Leers en Richard Nahuis zijn verbonden aan het Center for Economic Research van de Katholieke Universiteit Brabant.